

“Yüzyıllık Yalnızlık”

طرزون ولايتى داخنده كوشخانه قصبه سنك منظره عموميه سي
La ville Kumushané

Bir şehri sevmek, aşka sebep aramaktır demiş Ahmet Hamdi Tanpınar. Şehirler her biri ayrı bir ruh taşıyan ve içinde yaşayanlara havaya, toprağa, suya, sokağa, mimariye üflediği bu ruhu aksettiren, onları kendisine ait, kendisiyle ilişkili kılan kuvvetli bir duygusal varlığa sahiptir. Aşka sebep aramanın temelinde de bu duygusal varlığın yarattığı aidiyet ve bağlılık hissi yatıyor olsa gerek.

Şehir ruhunu kültürünü oluşturan, şehrin kendisinden katarak kimlik kazandığı bireyin yine şehre dönük soyut elle tutulmayan melenkolisinden başka bir şey değildir. Dünden bugüne şehrin temel birimi mahalledir. Şehrin özü ve çekirdeği olan mahalle, şehir tanımında yapılanmasında esaslı bir öge olarak yer almaktadır.Şehir, mahalle mahalle kendini inşa

etmektedir. Şehir, mahalle ile hemhaldır; şehir kurmak mahalle kurmaya işaret eder. Bu bakımdan mahallenin şehrin çekirdeği ve tohumu olduğu söylenebilir. Şehrin mekânlarının oluşumu ve insani yapılanmasında mahalle vazgeçilmez bir konuma oturmaktadır. Bu gerçek şehir tarihi ile mahalle tarihinin paralel oluşunda izlenebilir.

Devamı 4-7. Sayfada

KÜLTÜR

DUT AĞACI
DEĞİLEM

► 3. Sayfada

İNSAN VE YAŞAM

SEYYAH-I FAKİR
EVLİYA ÇELEBİ

► 10. Sayfada

TARİH

CANCA KALESİ
ANLATIYOR...

► 6. Sayfada

KÖŞE YAZISI

TAŞRADA ZAMAN

► 5. Sayfada

KÜLTÜR-TURİZM

YÜZYILLIK
YALNIZLIK

► 4-7. Sayfada

5. Gümüşhane Turizm ve Kültür Festivali Yapıldı

Gümüşhane Valiliği ve Ankara Gümüşhane Dernekler Federasyonu (GÜDEF) tarafından, bu yıl 5.si düzenlenen “Gümüşhane Turizm ve Kültür Festivali” etkinlikleri yoğun ilgi gördü.

Ankara Atatürk Kültür Merkezi'nde düzenlenen etkinliği, Orman ve Su İşleri Bakanı Prof. Dr. Veysel Eroğlu ve Milli Savunma Bakanı Fikri Işık'ın yanı sıra çok sayıda milletvekili, bürokrat ve hemşehrimiz ziyaret etti.

Yöresel Halk Oyunları ve Aşıklar Şöleni'nin yanı sıra, birçok yerel sanatçının da yer aldığı etkinlik süresince, yöresel tatlar ve ürünler de ziyaretçilerle buluştu.

Yeni Rektör Göreve Başladı

Gümüşhane Üniversitesi'nin yeni Rektörü, Cumhurbaşkanı Sayın Recep Tayyip Erdoğan tarafından 21 Ocak 2017 tarihinde ataması yapılan Prof. Dr. Halil İbrahim Zeybek oldu.

Samsun 19 Mayıs Üniversitesi Turizm Fakültesi dekanı ve Fen-Edebiyat Fakültesi öğretim üyesi iken ataması gerçekleştirilen Zeybek, 25 Ocak 2017 Çarşamba günü düzenlenen devir-teslim töreniyle Prof. Dr. İhsan Günaydın'dan rektörlük görevini devraldı.

Gümüşhane Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Halil İbrahim Zeybek'in yardımcılığı görevlerine de Prof. Dr. Bahri Bayram ile Prof. Dr. Bünyami Kocaoğlu atandı.

Kurtuluş Coşkusu 99 Yaşında

Gümüşhane'nin düşman işgalinden kurtuluşunun 99. yıl dönümü, Atatürk Anıtı önünde ve 15 Temmuz Zafer Meydanı'nda düzenlenen törenlerle kutlandı.

Atatürk Anıtı önünde çelenklerin sunulması, saygı duruşunda bulunulması ve İstiklal Marş'ımızın okunmasıyla başlayan Kurtuluş Bayramı töreni daha sonra 15 Temmuz Zafer

Meydanı'nda devam etti.

15 Temmuz Zafer Meydanı'ndaki törende, gazilerimiz tarafından, Gümüşhane Valisi Sayın Okay Memiş'e "Türk Bayrağı", İl Jandarma Alay Komutan Vekili Dr. Yarbay Semih Bulut'a "Kurtarılmış Yurt Toprağı" hediye edilirken, Belediye Başkanı Ercan Çimen'e de "Şehir Anahtarı" verildi.

İnsanı Yaşat ki Devlet Yaşasın

Gümüşhane'de evde sağlık, bakım ve sosyal destek hizmetlerinin işbirliği içerisinde yürütülmesi amacıyla Gümüşhane Belediyesi, Halk Sağlığı Müdürlüğü ve Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü arasında düzenlenen protokol, Gümüşhane Valisi Sayın Okay Memiş,

Gümüşhane Belediye Başkanı Ercan Çimen, Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürü Lütfi Düz ve Halk Sağlığı Müdürü Engin Pehlivan tarafından Gümüşhane Belediyesi'nin Süleymaniye Çalışma Ofisi'nde gerçekleştirilen törenle imzalandı.

"Vefakâr Gençlik, Fedakâr Ecdadını Unutmayacak"

Sarıkamış Harekâtı'nın 102. yıldönümünde, tüm yurttaki gibi Gümüşhane'de de binlerce kişinin katılımıyla, 'Vefakâr Gençlik, Fedakâr Ecdadını Unutmayacak' sloganıyla Sarıkamış Şehitleri'ni Anma Yürüyüşü gerçekleştirildi.

Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü tarafından organize edilen yürüyüş, Vali Okay Memiş, Milletvekilleri Hacı Osman Akgöl, Cihan Pektaş, Belediye Başkanı Ercan Çimen, Emniyet Müdürü Orhan Kar, İl Jandarma Komu-

tanı Albay Cezayir Danişan ile birlikte geniş bir katılımcı kitlesi eşlik etti. Aydın Doğan Spor Salonu önünden başlayan yürüyüş, Fuadiye, Atatürk, Cumhuriyet ve Hasanbey Caddeleri istikametinden devam ederek 15 Temmuz Zafer Meydanı'nda son buldu.

15 Temmuz Zafer Meydanı'nda yapılan protokol konuşmaları ve Gümüşhane İl Müftüsü Ercan Aksu'nun yaptırdığı duanın ardından, yürüyüşe katılanlara sıcak çorba ve simit ikramı ile program sona erdi.

Efsane Kayakçı Muzaffer Demirhan Anısına...

Hayatı boyunca 115 kez Türkiye Şampiyonasına katılan, 21 yıl boyunca üst üste şampiyon olan ve 1948, 1956, 1960 ve 1964 kış olimpiyatlarında Türkiye'yi temsil eden Gümüşhaneli efsane kayakçı Muzaffer Demirhan anısına, 2 bin 100 metre rakımlı Zigana Dağı'ndaki Gümüşkayak Tesisleri'nde kendi adının verildiği pistte kayak yarışması düzenlendi.

Startını Gümüşhane Valisi Sayın Okay Memiş'in verdiği ve çeşitli kategorilerde 25 sporcunun Alp Disiplini Büyük Slalom stilinde yarıştığı müsabakaları Belediye Başkanı Ercan Çimen, Torul Belediye Başkanı Nidai Köroğlu, Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürü İbrahim Aslan ve sporcuların aileleri de takip etti.

"Ala Kilim" Kültürü Yaşatılıyor

Şiran ilçesinde geçmişte kadınlar tarafından yapılan "Ala Kilim" dokumacılığının yeniden canlandırılması için yürütülen çalışmalarla hem kadınlara istihdam imkânı sağlanması hem de kültürel bir değer yaşatılması amaçlanıyor.

İlçeye bağlı köylerde el

Her motifi ayrı anlama gelen kilimlerin yaşatılması ve geleceğe aktarılması için harekete geçen Şiran Belediyesi, Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğü işbirliğiyle 4 yıl önce "Ala Kilim Projesi"ni hayata geçirdi.

Proje kapsamında açılan kursta kilim dokumacı-

tezgâhlarında, tamamen yün ve doğal kökboyları kullanılarak yapılan "Ala Kilim", gelişen teknolojiyle birlikte insanların farklı alternatiflere yönelmesiyle unutulmaya yüz tuttu.

ğını öğrenen kursiyerler, geçmişte üretilen "Ala Kilim"lerden yola çıkılarak belirlenen motiflerin yanı sıra Türk bayrağı ve Cumhurbaşkanlığı Forsunu da kilimlerine nakşetti.

7'den 70'e Masal Saati

Gümüşhane İl Milli Eğitim Müdürlüğü koordinasyonunda Gümüşhane il merkezinde bulunan ilkokullar tarafından "7'den 70'e Masal Saati" programı düzenlendi.

Gümüşhane Kültür Merkezi'nde düzenlenen ve çocuk, anne-baba ve dede-nineyi bir araya getiren programda ilk olarak, Gazeteci-Yazar Turan Tuğlu ile kendi çocukluğu ve masallar üzerine bir söyleşi gerçekleştirildi.

Söyleşinin akabinde ilkokul öğrencileri sahne alarak, halk kültürümüzde önemli bir yere sahip olan masal ve ninnileri canlandırmalar eşliğinde seslendirdiler.

"Şairlerin Dilinden"

Gümüşhane İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün koordinasyonunda, il merkezindeki tüm liselerin katılımıyla 'Gümüşhaneli Şairler ve Şiirleri' konulu dinleti gerçekleştirildi.

Gümüşhane Kültür Merkezi'nde düzenlenen programda öğrenciler, Türk edebiyatında önemli yer tutan 6 Gümüşhaneli şairin şiirini seslendirirken, 6 Gümüşhane türküsüne de can verdi.

Gümüşhane'nin türkülere ve Gümüşhaneli şairlerin şiirlerinden oluşan dinletide, belirlenen 7 yazar hakkında bilgilendirme yapıldıktan sonra ilgili okuldaki bir öğrenci sahne alarak şairin şiirini seslendirdi. Her şiir dinletisinin ardından ise bir Gümüşhane türküsü seslendirildi.

İlk olarak 80 milyonun diline pelesenk olan "Türkiyem" türküsünün şairi Dilaver Cebeci'nin tanıtıldığı dinleti programında, Türk dünyasının önemli isimlerinden Hüseyin Nihal Atsız ve "Vatan" şiirinin sahibi Nurettin Özdemir'in yanı sıra Türk edebiyatının önde gelen isimlerinden Şinasi Özdenoğlu, Talat Ülker ve Zülfikar Yapar Kaleli'ye ait şiirler seslendirildi.

Gümüşhaneli şair Hıdır Osman Nebioğlu'nun "Yazın yağar kar başıma" adlı türküsünün de seslendirildiği programda öğrencilerin konseptine uygun yapılan dekorlarla birlikte sergilediği performans izleyenlerden tam not aldı.

Dut ağacı değilim!

Engin DOĞRU

Anadolu'daki adetler ne çok şey söyler. Kimi zaman nedensiz görünen uygulamalar, dikkatli yaklaştığımızda, gayet belirgin gerekçeleri ile bir çeşit kadim bilgi sunar, her birimize.

Çok güzel atasözlerimiz vardır, "Sabırla koruk helva olur, dut yaprağı atlas." Dut yaprağı bizim geleneklerimizde 'sabır'ı temsil eder. "Dut yaprağı açtı soyun, döktü giyin" derler. Bahara düşen ilk nişan dut ağacınadır.

Sabır! İpek böceklerinin sabrını çatlatan ödül, geçmiş ve geleceğin güzellikte keşiştiği kavşaktır; Kalan, rüzgâra serilecek tiril tiril ipliklerden bir düşken, uçup giden, kanatlarına güneşi örtünen zarif bir öyküdür.

Tarihimizde, 'ipek yolu' bir medeniyet yolu olarak sürekli anılır. O yola ismini elbette ki, 'dut yaprağı' ile beslenen, ondan 'ipek salgılayan' İpek Böceği vermiştir. Ta Çin'den Anadolu'ya uzanan bir yolculuk! O yolculuğu, o kültürü günümüzde ne kadar devam ettirdik veya ettirme çabasının

dayız? Yaklaşık ömrü iki ay olan bir İpek Böceği, Tek bir kozadan bin metre uzunluğunda 'ipek teli' üretilir. Dut, bizlere her haliyle ilham veren bir ağaç, bir böcek ve ders alacağımız gayet tabii bir laboratuvar gibidir.

Âşık Veysel'in sözleri bir pınar gibi çağlar; "Gizli dertlerimi sana anlattım / Çalıştım sesimi sesine kattım / Bebe gibi kollarımda yaylattım / Hayali hatır et beni unutma / Bahçede dut iken bilmezdin sazı / Bülbül konar mıydı dalına bazı / Hangi kuştan aldın sen bu avazı / Söyle doğrusunu gel inkâr etme / (...) / Sen petek misali Veysel de arı / İnleşir beraber yapardık balı / Ben bir insanoglu sen bir dut dalı / Ben babamı sen ustanı unutma." Anlaşılır ki büyük ustanın sazı da dut ağacındandır. Onla ağlar, onla güler.

Sanatın pek çok alanında, kimi zaman etkileyici görüntüsü, kimi zaman felsefesi, kimi zaman lezzeti nedeniyle tetikleyici bir rol yüklenen dutun bu yönünü en güzel gösteren örneklerden birinde

şair sevdiğine seslenir:

"Karadutum, çatal karam, çingenem / Nar tanem, nur tanem, bir tanem / Ağaç isem dalımsın salkım saçak / Petek isem balımsın ağulum / Günahımsın, vebalımsın. / Dili mercan, dizi mercan, dişi mercan / Yoluna bir can koyduğum / Gökte ararken yerde bulduğum / Karadutum, çatal karam, çingenem / Daha nem olacaktın bir tanem (...)

Bir diğerinde:

"Salladım dut dallarını / Yıldızlar düştü / İpler yaptım yıldızlardan / Taktım Samanyoluna (...) diyen dizele-re rast gelinecektir.

Dut yemiş bülbül, dut gibi olmak, ... Bilmecesi bile var; "Karşıdan baktım kare kare, yanına vardım pare pare, elim aldım kan gibi, ağzıma attım bal gibi"

Dutun koyu renk gövdesini kaplayan çatlaklar ilginç şekiller oluşturur. Boyu on, yirmi metre arasında değişir, kış gelince yapraklarını döker, ilkbaharla birlikte çiçeklenir, ilk meyvelerini Mayıs gibi verir, Temmuz sonuna kadar toplanmaya elverişlidir.

Türkiye'de, orijini sırasıyla Çin, İran ve Kuzey Amerika'ya adreslenen; beyaz, kara, kırmızı-koyu mor (bazen pembe) renklerdeki dutlar yaygın olarak yetiştirilir. Çok az bakım gerektiren dut ağacı, bünyesinde zararlıları barındırmadığından zirai ilaç artıkları taşımayan yeğâne ağaçtır. Üstelik az suyla yaşamını sürdürebilir.

Hem beyaz, hem de karadutum kurusu sevilerek tüketilir. Karaduttan elde edilen meyve suyunun çok şifalı olduğu da bilinir. Kırmızı ya da mor dut, taze yenilir. Unu suyla pişirerek elde edilen bulamaca önce bal ve süt, sonra dut sırası eklenerek hazırlanan yiyecek herle adıyla bilinir.

Kimi bölgelerimizde giderek daha çok benimsenen, gayet güçlü bir enerji yiyeceğidir. Pekmez, pestil ve benzeri dut ürünleri çok sevilir. Genellikle beyaz duttan üretilirler. Pestil, köme, kar ballaması, pestil çullaması...İsmi anılabilecek duttan yapılan son ürünler çok ve çeşitlidir. Dutun yaprakları ipekböcek-

çiliğinde en önemli girdidir. Odunundan yapılan bağlama tekneleri özellikle beğenilir.

Unutmadan ekleyelim: dut lekesi problemlidir. Özellikle de Karadut'un lekesi kolay çıkmaz. Normal deterjanların yetersiz kaldığı Karadut'un leke çıkarıcı formülü kendi bünyesinde gizlidir: Yapraklarını ufalar, bunlarla ovarsanız lekenin solduğunu görürsünüz.

Bu konuyla ilişkilendirilen güzel de bir efsane vardır: Yan yana evlerde oturan iki genç insan, Piremus ve Tispe birbirlerine aşiktir. Ne var ki bu aşk ailelerinin onayını alamaz. Gizlice buluşmak zorunda kalan gençler nihayet talihsiz bir sonla buluşurlar. Buluşma yerine gelen Piremus Tispe'nin parçalanmış eşarbi ile oynayan aslanı görünce sevgilisinin öldüğünü sandığından aslana saldırır. Aslan tarafından parçalanması hiç de zor olmayacaktır. Piremus'dan biraz daha erken gelmiş dolaşmakta olan Tispe buluşma yerinde ağzı kanlı aslanı ve sevgilisinden arta kalanlarla kendi eşarbını görünce durumu anlar ve ölmekte hiç tereddüt etmez. Ne de olsa Piremus'suz yaşamın genç kadın için anlamı olmayacaktır. Tanrılar bu büyük aşkı ölümsüzleştirmek isterler ve Piremus'un kanını bir ağacın meyvelerine, Tispe'nin döktüğü gözyaşlarını ise aynı ağacın yapraklarına vererek sevgilerini kutsarlar. O gün bu gündür, karadutum lekesini çıkarmak isterseniz aynı ağacın yapraklarını kullanmanız gerekir.

Bu yazı dut ile ilişkili daha nice başlık ister. Bir avuç dutun tadını unuttuk aslında, hasret kaldığımız meyvenin bu çağrışım zenginliğine bakınca... İyisi mi uzatmayalım.

Kaynak: Gümüşhane Dut Pestili ve Kömesi 2010

Yüzyıllık

Bir şehri sevmek, aşka sebep aramaktır demiş Ahmet Hamdi Tanpınar. Şehirler her biri ayrı bir ruh taşıyan ve içinde yaşayanlara havaya, toprağa, suya, sokağa, mimariye üflediği bu ruhu aktiren, onları kendisine ait, kendisiyle ilişkili kılan kuvvetli bir duygusal varlığa sahiptir. Aşka sebep aramanın temelinde de bu duygusal varlığın yarattığı aidiyet ve bağlılık hissi yatıyor olsa gerek. Şehir ruhunu kültürünü oluşturan, şehrin kendisinden katarak kimlik kazandırdığı bireyin yine şehre dönük soyut elle tutulmayan melenkolisinden başka bir şey değildir.

Dünden bugüne şehrin temel birimi mahalledir. Şehrin özü ve çekirdeği olan mahalle, şehir tanımında yapılanmasında esaslı bir öge olarak yer almaktadır. Şehir, mahalle mahalle kendini inşa etmektedir. Şehir, mahalle ile hemhaldir; şehir kurmak mahalle kurmaya işaret eder. Bu bakımdan mahallenin şehrin çekirdeği ve tohumu olduğu söylenebilir. Şehrin mekânlarının oluşumu ve insani yapılanmasında mahalle vazgeçilmez bir konuma oturmuştur. Bu gerçek şehir tarihi ile mahalle tarihinin paralel oluşunda izlenebilir. Gene bu gerçek, mahallenin tüm kentsel dönüşüm yönelimlerine rağmen kent için vazgeçilmez oluşuyla ilgilidir. Kentin özü ve çekirdeği olan mahalle, kentin gerçeğidir.

Mahallenin temeli, mekan ve insandır; mekan ve insanın bütünleşmesidir. Ne sadece mekan ne de insandır; insan ve mekanın elele verip dokuduğu yeni bir birlik, yeni bir hayat sahnesidir mahalle. Mahalle

inşası doğrudan insanın mekana el vermesiyle mümkündür; bu bakımdan insan mahallenin temel taşıdır. Mahalle hayatın belli bir kültür, değer, inanç ve gelenek çerçevesinde örüldüğü, bu yönüyle kendine özgü yapısı, kimliği, hayat tarzı ile mücehhez bir ortamdır. Asli yaşam alanıdır.

Mahalle bir metaforudur aynı zamanda, bir semboldür, sembolik bir haritadır. Bir metafor olarak mahalle; komşuluk, yardımlaşma, cemaat, denetim, ortaklık, benzerlik, aidiyet gibi kavramları hatırlatır. Mahalle, bağlanma bir yerle kendini irtibatlı kılmadır. Yani kente dahil olma biçimidir, şehirli olma halidir bir bakıma. Kentli olma bilincinin ilk oluşum şekli ve nüvesidir. Mahallenin böylesi açılımı en az fiziki ve toplumsal bir birim olan gerçek mahalle algısı kadar önemlidir.

Mahalle kurmak, mekânın insan eliyle biçimlenmesine işaret eder. Belli bir inanç, değer ve kültür varlığı olan insanın eli o yere değer ve o yer bir mekâna dönüşür. O yer, yer olmaktan çıkar ve adını bulur. Adı mahalle olur, sokak olur, ev, çarşı, meydan olur. Mahallenin kurulması da aynı sürece denk gelir. İnsanın eli ve niyetidir mahalleyi kuran insan iradesidir. İradi ve bilinçli bir kuruluş mahalle bir inşadır. İnsanın kendine o yerden bir mekân kırpmasıdır mahalle, kendini varlık düzleminde sürekli hale getirsin, kendini taşınsın, kendini anlatsın, kendini tanımlasın diye insanın o yerlerden durmaksızın mekân kırpmalarından bir haldir mahalle.

Mahalle kurmak, insan ile mekânın ayrılmazlığına işaret

eder sonra. Mahalle kuran insan bir anlamda kendini kurmakta, kendini şehre raptetmektedir. Bir zemin arayışının ve hatta zeminin gerekliliğinin bir sonucu olarak kurulur mahalle. Bir kimlik unsuru olarak mahallenin işlev görmesini böyle anlamak gerekir. Mahalle kuran insan, kendini kurmuş, kendini bir mekânla donatmış, o mekânla taçlandırmış demektir.

Mahallenin insani boyutu, onun hayata dair açılımlarına işaret eder. Mahalleyi hayata dahil eden kuşkusuz insanın kendisidir. İnsan mahallenin can damarı, hayat suyu, ruhudur. Mahalleyi diri tutan, hep hayata dair kılan insandır. İnsanın çekildiği mahallenin kısa bir süre içinde nasıl çözüldüğü, çürüdüğü, un ufak olup hayatın çekildiği sayısız örnekte izlenebilir. Mahalle eğer şehrin damarı ise insan da o damardaki kandır. Mahalle bir insan galerisidir adeta. İnsanın görünüşünü cömertçe sergileyen mahalle, insanla yoğrulmanın zenginliğini yaşar. Bu ortamda birbirleriyle ilgili ilgisiz pek çok tipin mahalle haritasında yer aldığı gözlenir. Mahalle bu denli zengin bir dünyayı sergilemekle, insanla mukayyet oluşunu da bir şekilde tescil etmektedir.

Mahallenin insan görüntüsünde yer alan tiplerden önce bütün mahalleyi muhayyel kimlik ve organik yapıda bir araya getiren mahalleli kavramından söz etmek gerekir. İnsan görüntüsünün tüm uçları ve tipleriyle birlikte mahalledeki herkesi içeren bu kavram, belli şartları ve ortamı paylaşan, birbirleriyle ilgili, birbirine karşı sorumlu, kendi içinde kolektif bir kimliğe sahip, somut soyut

sınırların olduğu insanlar topluluğuna işaret eder. Mahalleli bir aidiyeti, yeri yurdu zemini, konumu olan demektir. Kendi mahallesinin gediklisidir; bir yabancı, garip, kimsesiz, isimsiz ve kimliksiz değildir. Mahalle, adeta dağınık insanları bir kümede, bir yapıda toplamış ve onları mahalleli yapmıştır.

Mahalleler pek çok konuda şehirlerin, sancakların ve dolayısıyla devletin işleyişini bizlere gösteren bir kaynak olmakla beraber; ülke çapında yapılan

olabildikleri gibi gayrimüslim cemaatler de olabilirler. İnanç konusunda mahalleler, cemaatler olarak birbirlerinden ayrılmış olmalarına rağmen bu genellemeye her mahalleyi bu şekilde hiç değişmez sınırlarla tanımlamak mümkün değildir. Üstelik kültürel etkileşim açısından bakacak olursak mahalleler içinde yer alan önemli yapılarla bile pek çok kültürden izler görmek mümkündür.

Küçük şehirlerde, kasaba ve köylerde “mahalle” kavramımız

bazı köklü değişikliklerin de mahallelere ne şekilde yansıdığını izlemeyi mümkün kılan bir araçtır. Genel tarih portresinde, devletin yaşadığı büyük olaylar irdelenirken mahallelerde ise hem büyük çaplı gelişmelerin yankılarını, hem de söz konusu tarihte yaşayan tebanın günlük yaşamlarına dair önemli kaynaklar elde etmek mümkündür. Osmanlı Devleti'nin ve dolayısıyla şehirlerinin en küçük idari birimleri olarak mahalleler, dini gruplara ayrılmış cemaatlerden oluşmaktadır. Bu cemaatler Müslüman

daha çok yaşıyor. Büyük şehirlerimiz ise “mahalle” kavramını tümüyle yuttu. “Bizim mahalle” kavramı da çoktan unutuldu. Gençlerimiz uzun zamandan beri “site” diyor, “banliyö” diyor, “Varoş” diyor, “uydukent” diyor, tümüyle “bizden” kavramlara alabildiğine “yabancı” duruyor.

Hâlbuki “daha dün” diyebileceğimiz yakın bir geçmişe kadar hem “mahalle”, hem de “mahalle kültürü” yaşıyordu. Bu kavramlar yaşadığı için de “komşuluk” ilişkisi sağlam yü-

Yalnızlık

İsmail GÜRSES

rüyordu. Komşuluk, toplumsal oluşumun balansını teşkil ediyordu. Mahalleyi yitirdik. Mahalle ile birlikte "Mahalle ahlâkı", "Mahalle bakkalı", "mahalle bekçisi", "mahalle arkadaşı", "mahalle mektebi" ve "komşuluk" gibi vazgeçilmezlerimizi de kaybediyoruz. Şimdi Gümüşhane'de eski mahallelerimizi tanıyalım.

CAMİ-İ CEDİD MAHALLESİ

Bu mahallenin adına (Yeni Camii) Mahallesi de denir.

lisi Gümüşhane Milletvekillerinden Kadirbeyoğlu İbrahim Lütfi Paşanın Süleymaniye Cami arka tarafında, Türk Sivil Mimarisinin en güzel örneklerinden olan bu konak mahalleyi süslerdi.

Eski şehirin tek çarşısının büyük bir bölümü bu mahalleden başlar, köprüyü geçerek karşı mahalleye yani Cami-i Sağır mahallesine doğru uzanırdı.

Çarşının son zamanlarında, Ermeniler ve Rumlar çıktıktan sonra, Hükümet konağı bugünkü yerine ininceye kadar

vardı. 19. Yüzyılın sonlarına doğru mahallenin baş tarafında büyük bir Ermeni kilisesi yapılmıştı.,

AYANA MAHALLESİ

Rum Mahallesiydi, Ermeni kilisesinin üst tarafına düşüyordu. Camgözün kilisesi bu mahallenin üst tarafındaydı. Bu mahallenin baştarafındaki, Karaysar Taşının yanındaki Zincirli Taş, çok eğri biçimde üst üste binmiş gibi görünen silindirik biçimindeki büyük taşlardan oluşmuştur. Büyük kütleden ayrılarak aşağıdaki mahallelere doğru eğik gibi duran silindirler, ha düştü ha düşecek korkusu verirdi insana. İnsanlar inanırdı ki, silindir biçimindeki taşlar, kudretten bir zincirle birbirine bağlanmışlardır. Onun için üst üste yığılan silindirlerden oluşmuş olan bu taşın adına Zincirli Taş denir.

HIDIRELLEZ MAHALLESİ (Hızır-İlyas)

Camii Kebir Mahallesinin doğusuna düşüyordu. Metropolitanane bu mahalleydi. Bu mahallede bir Rum Koleji, bir Rum kilisesi, bir Rum Kız Sanat Okulu vardı.

ÇARŞI CAMİ-İ MAHALLESİ

Şehre girerken yolun sağ üst tarafında, Dere Camiinin bulunduğu yerin üst tarafına düşüyordu. Rüştüye Mektebi buradaydı.

CAMİ-İ SAGİR MAHALLESİ

Şehri ikiye ayıran Musalla Deresinin doğusunda, Camii Kebir Mahallesinin tam karşısındaydı. Ünlü Hazine Mağarası da buradadır.

CAMİ-İ RÜSTEM MAHALLESİ;

Yeri bilinmemektedir

AYATODOR MAHALLESİ

Cami-i Sağır mahallesi ile Cami-i Kebir Mahallesi arasında, Kukulas Dağı ile Gencilik Tepesinin alt tarafında bulunuyordu.

MERYEM ANA MAHALLESİ

Metropolithane'nin üst tarafında Hızırilyas Mahallesinin bitişiğinde bulunmaktaydı.

Gümüşhane'nin "bahçeler" diye tabir edilen vadi yatağındaki bölümü ise 18.yüzyılın başlarından itibaren kurulup gelişmeye başlamış ve daha sonra şehir merkezine dahil olmuştur. Bahçeler mevki, Harşit Çayının kenarında kurulmuş olup zengin meyve bahçelerine sahipti. Hacı Emin mevkiinden başlayıp Bağlarbaşı Mahallesine kadar olan bahçeler mevkiinde Müslümanlar yaşıyordu. Bu bölüm Hacı Emin Hanları denilen mevkiden başlayıp Harşit Çayının bazen sağ, bazen sol kıyısından Bağlarbaşı (Sorda) Mahallesine kadar uzanmakta olup, bahçeler bölgesinde 5 mahallesi bulunmaktaydı.

DALTABAN MAHALLESİ

Şehrin girişinde bugünkü oto gar mevkiinde Sadullah Efendi Camiinin bulunduğu yerde kurulmuştur.

SADETTİN MAHALLESİ

Bugünkü Hasanbey ve

Karşıyaka Mahallelerinin bulunduğu alanı kapsamaktadır.

EMİRLER MAHALLESİ

Emirler Mahallesi, Emirler-i Atik ve Emirler-i Cedid diye ikiye ayrılmaktadır. Emirler-i Atik Çatalkayadan başlayıp bugünkü mezarlığın çevresinde biterdi. Emirler-i Cedid Mahallesi ise Emirler Mezarlığından başlayıp transit yol köprüsünün yanında biterdi.

SORDA (BAĞLARBAŞI) MAHALLESİ

Bahçeler mevkiinin Bayburt yönünde bulunan son mahallesidir. Gümüşhane'nin en güzel meyveleri bu mahallede yetişirdi.

BURHANEDDİN MAHALLESİ

Geçmişte güzeller adıyla anılan bir semtti. Bugün Özcan Mahallesine bağlıdır. Bu mahallenin güzel bir öyküsü vardır.

Vaktiyle bu mahalleden yedi güzel delikanlı, yedi kır ata biner şehirdeki işlerine gider gelirlermiş. Bu gidiş ve gelişlerde şehrin kızları pencerelere dökülür, kafes arkalarından bu güzel delikanlıları seyrederekmiş, Onun için bu güzel delikanlıların oturdukları bu bağlık bahçelik mahalleye Güzeller Mahallesi denirmiş.

Kaynak: Gümüşhane Halk Kültürü Antolojisi

Gümüşhane Yöre Ağızları-Sabri Özcan San

Şehrin hemen girişindeki köprü'nün sağ tarafına düşer. Bağlık bahçelik bir mahalledir. Canca Kalesi yönüne doğru Ermeni Mahallesi ile birleşirdi.

CAMİ-İ KEBİR MAHALLESİ

Bugün ibadete açık bulunan Süleymaniye Caminin bulunduğu mahalledir. Şehrin merkezi hemen hemen bu mahalleydi. Büyük hanlar, hamamlar, büyük konaklar bu mahalleydi. Meşrutiyet Mec-

2 fırın 16 dükkan, 2 kasap, bir kalaycı, bir sobacı, bir purut yapan, bir berber, bir terzi, üç kahve kalmıştı.

ERMENİ MAHALLESİ

Daltabandan şehre çıkarırken Dibiğin çeşmesinden karşıya bakınca görülen ev yerleri Ermeni Mahallesidir. Yamaçta kurulmuş olan bu mahallede sokak yoktur. Evler adeta birbirinin üzerine binmiş gibiydi. Bir çok evin kapısı da önündeki evin damına açılıyordu. Eveler arasında tek tük ağaçlar

Taşrada Zaman

Koçi Bey Risalesi'nde, 'Enderun' ve 'Birin' şeklinde ifade edilir Osmanlı topraklarının tekmi bir den. Enderun, 'Be makam-ı Konstantiniye el Mahmiyye...' olarak fermanlarda sıkça adı geçen başkent İstanbul'u temsil etmektedir. Birin ise, Dersaadet'in dışında kalan bütün toprak parçasını, yani taşrayı. Her ne kadar başkent İstanbul bütün ilgi ve alakaya mazhar olsa da, taşrayı bir kalemde silmek kabil olmaz. Üvey evlat muamelesi görmesine mukabil, mütemmim cüzüdün merkez teşkilatının.

"Ne içindeyim zamanın,
Ne de büsbütün dışında;
Yekpare geniş bir anın,
Parçalanmaz akışında."

Tarih boyunca Enderun'dan çektiği nedir bu taşranın bilinmez. Ölümü gösterip sıtmaya razı etmek kabildinden bir şeydir bu! Kendisi nice hizmete matuf iken, taşra çelimsiz ve kanadı kırık kalmıştır. Bir nevi akbudun - karabudun hikâyesine benzer bu ahval, hani şu Orta Asya steplerinde bıraktığımız. Başka bir ifadeyle bıraktığımızı sandığımız. Zira aynı sinema, sadece karakterlerin silüetine yapılan ufak rötuşlarla, beyaz Türk - kara Türk şeklinde hala oynamaktadır. Ne kadar kurnaz olsa da, 'Takat-ı pençe-i şiran nebüved rûbera', tilki hazretleri, aslanpençesinin gücüne karşı koyamaz.

Bir garip rüya rengiyle,
Uyuşmuş gibi her şekil,
Rüzgârda uçan tüy bile,
Benim kadar hafif değil.

'Zarar-ı âmnu def için zarar-ı hâs ihtiyâr olunur.' Kamu menfaatini öncelemek uğruna şahsi menfaati kurban etmekten çekinmiyor hukuk. Mecelle'nin külli kaidelelerinden birisidir bu! Ne vakit hatırlasam, taşranın; boynu bükük, yetim ve öksüz hâli pür melali gelir gözlerimin önüne. Hukuk, kamuyu özele tercih ederken; kader de boş durmamıştır: Taşrayı, gözünü dahi kırpmadan merkeze kurban etmiştir. Ne kadar örtbas etmeye, cinayet aletlerini kamufle etmeye çalışsa da yakayı ele vermekten kurtulamaz. Birin'dan Enderun'a doğru kafiler halinde akan nüfus hareketleri gerçeği göstermektedir. Teşbihte hata olmaz, tıpkı keleklerin ışığa hücum etmesi gibi, taşranın insanları da gurbet olarak telakki ettikleri merkeze akın etmektedir. Salt bize özgü olmayan bir nevi 'kelebek etkisidir' bu!..

Başım sükûtu öğüten,
Uçsuz bucaksız değirmen;
İçim muradına ermiş,
Abasız, postsuz bir derviş.

Statükonun ve yeniliklere karşı aşırı direncin yurdudur taşra. Muhalefet zırhına bürünerek zamanın şartlarına uyum sağlamak istemez.

Muhafazakârlara kucak açmış, te-amüllerin odak noktası olmuştur. Herkesin birbirini tanıdığı, bu sebepten ötürü olsa gerek kanunları tanımak istemediği bir mecradır. Kendi aramızda çözebileceğimiz bir sorunla ilgili olarak ne gerek vardır ki kara kitaba başvurmaya? Hem davanın tarafları yarın yüze bakacaklardır. Küçük yerdire burası en nihayetinde. Öyle ya da böyle, bir şekilde karşılaşacaklar, yeni bir hukukun yeşermesine zemin hazırlayacaklardır. Taşraların genetik tecrübesi, hukuk kaidelerinin içtimali hayata bu derece müdahale etmesine müsaade etmez. Toplumun kara kutusu ör ve adetlerdir. O çözümlü devreye girdikçe kanaat önderlerine dahi ihtiyaç hâsıl olmaz.

Kökü bende bir sarmaşık,
Olmuş dünya sezmemekteyim.
Mavi, masmaevi bir ışık,
Ortasında yüzmemekteyim."

Sağır ve dilsiz bir ahrastır taşra. Ne çok konuşur ne de çok duyabilir. Fazla konuşmaması, edebinden olduğu kadar genlerine sirayet etmiş masumiyettendir. İştmemesi, asla ve kat'a Ulü'l-emre itaatsizlik olarak algılanamaz. Uzaktadır ya, yeteri kadar işitemez merkezin söylediklerini. Hep o söylediği için, kulağını o tarafa çevirmek ve kabartmak durumunda kaldığı için hissizleşir, duyarsızlaşır. Asla üzerine yatmaz kulağının. Tiz bir sesi vardır. Az da konuştuğu için büsbütün sessizliğin ve sessizlerin diyarı olur. Ahmet Hamdi Tanpınar üstad, 'Bursa'da Zaman' adlı şiirinde, 'Güvercin bakışlı sessizlik' der buna. Sinemanın dahi çocuğu Andrey Tarkovski'nin filmlerinde bol bol görürsünüz bu sessizliği. Görmek ne kelime, duyarsınız da! Türkiye'deki muadili Nuri Bilge Ceylan da benzeri bir dünyaya kanat çırpılmaktadır. Doğanın sesi vardır bu filmlerde, bilim ve teknolojinin henüz fethedemediği doğanın, yani taşranın! Bir sahnede yaprak hışırtısı işitirsiniz uzunca bir müddet; başka bir sahnede ise rüzgâr uğultusu... Tek tük birkaç diyaloga şahit olursunuz. Onun ötesinde bol bol doğanın sessizliği ve huzuru vardır. Ateş yanıyorsa şayet, alevlerin çıkardığı sesi duyarsınız belki de hayatınızda ilk defa! Mezarlıklar sadece taşrada konuşur. Söyledikleri, şehrin muhtelif gürültülerine kurban gitmez. Yaşayan veya yaşadığını zanneden az sayıdaki canlıya mesajı oldukça nettir ölü ruhların: 'Biz toprak altındaki ölümler, toprağın üstündeki yaşayan ölümlere salatü selam olsun!' Bir ses daha gelir gaipten. Lakin bu defa ince ve derinden. Az başınızı kaldırdığınızda, nerden geldiğini kestiremezsiniz ama, bilenler bilir ki, taşranın sesi, taşranın çığlığıdır bu!

Mustafa ORHUN

"Dünyadan elini eteğini çekmiş bir kimse için Anadolu'nun bu üçra köşesinden daha uygun neresi bulunabilir?"

'Yaban', Y.Kadri Karaosmanoğlu

Süleymaniye
GAZETESİ

GÜMÜŞHANE VALİLİĞİ'NİN 2 AYLIK SÜRELİ YAYINIDIR

YIL:2 SAYI:9 TARİH: OCAK-ŞUBAT 2017

İMTİYAZ SAHİBİ

Gümüşhane Valiliği Adına
Gümüşhane Valisi Okay MEMİŞ

SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ

Engin DOĞRU

HABER EDITÖRÜ

Abdullah UZUN

SAYFA EDITÖRÜ

Arif DUMAN

FOTOĞRAFLAR

Engin DOĞRU, İsmail GÜRSES, Recep ERGİN,

İLETİŞİM

Karaer Mah. Hükümet Cad. No:1
E-mail :gsuleymaniyegazetes@gmail.com

BASKI
İber Ofset

Canca Kalesi Anlatıyor...

Engin DOĞRU

Şehri daha iyi tanımak istiyorsanız onu da dinlemeniz gerekir. Size anlatacakları vardır çünkü. Hikâyeler, masallar, efsaneler, ne dersiniz deyin, yüzyıllar boyunca bu coğrafyanın dillerinde yol alıp yaşadığımız bu günlerin kıyılarına gelmiş, demir atmıştır. Başka zamanları beklercesine...

Gümüşhane dendiğinde zihninizde nasıl bir görüntü canlanır? Herkes yaşadığı tarihe göre farklı resimleri görür diyebilirsiniz. Böyle bir cevaba kim itiraz edebilir ki? Üç bin yıl boyunca birçok uygarlığa, dile ve inanca hayat vermiş bu şehir, elbette birbirinden çok farklı resmin kendisi için yapılmasını bekler. Tek bir Gümüşhane yoktur üstelik. Gerçeği görmek, dahası gönlünüzün derinlerinde hissetmeniz için, şehrin o eski sokaklarında ya da bu şehre başka gözlerle başka pencerelerden bakan insanların nefes alıp verdiği mahallelerde uzun yürüyüşlere çıkmanız gerekmektedir. Ne var ki kaçamayacağımız bu gerçeğe rağmen tual üzerine yapılan bu resim, bize çok uzaklardan gelmiş bir resim gibi öne çıkar. Bu şehrin simgesi tarihi Canca kalesinin resmidir bu. Tarih anlatır, şehri, maden ocaklarını, darphaneleri, evleri, çarşıları, camileri mevsimlere göre değişen renkleri ve günün akan saatlerindeki farklı ışıklarıyla... Gümüşhane belki de en çok oradadır.

Bekliden görmek istediğiniz gibidir hâlâ... Sadece zamanın tahribatına direnmiş gayretle değil, barındırdığı tarihiyle de...

Gümüşhane'yi daha iyi görebilmeniz için, tam da buradan hareket ederek, resmi biraz genişletmeniz gerekir. Canca Kalesini ancak o zaman görebilirsiniz. Kale şehre hâkim kayalığın üzerine inşa edilmiş şekilde dururken, size yine tarihin derinliklerinden göz kırpar, Canca Kalesini görmüşsünüzdür artık. Şehri daha iyi tanımak istiyorsanız onu da dinlemeniz gerekir. Size anlatacakları vardır çünkü. Hikâyeler, masallar, efsaneler, ne dersiniz deyin, yüzyıllar boyunca bu şehrin coğrafyasının yollarında yürümüş yaşadığımız bu günlerin kıyılarına gelmiş, demir atmıştır. Başka bir zamanı beklercesine...

Gümüşhane'de, birçok şehir gibi, efsanelerini korumayı ve anlatmayı sever sonuçta. Anlatılanların yalanı da hakikati de tartışılmaz. Buna gerek de yoktur zaten. Efsaneler böyle olduğu için efsane değil midir? Şehrin sakladığı gizemlere ve Canca Kalesinin hâlâ ulaşılammış yeraltı dehlizlerinden Harşit'e ulaştığı hayal gücü geniş yazarların kaleminden çıkmıştır. Canca Kalesinin size anlattıklarıysa dokunaklıdır, insanın içini acıtır. Çünkü hepsinde acıklı bir aşk hikâyesi

vardır. Anlatılanların ne kadar gerçekten yaşanmıştır, bilinmez. Olsun. Her biri sahicidir, inanılmaya degecek kadar anlamlıdır. Bu coğrafyadan geçen, buraya ait dillerin imkânsız aşklarda buluşmasıysa şehrin kimliği hakkında bize önemli bir ipucu verir gibidir.

Mitolojide de yerini almış bir efsaneden geriye aşk adına akıtılan gözyaşlarının izleri kalmıştır artık. Canca Kalesi Komutanı, Canca Kalesinde oturmuş. Bu Komutan'ın bir tek kızı varmış. Kız bir dünya güzeliymiş. Güldükçe güller açılır, ağladıkça gümüşler saçılmış. Adı da Gümüş Kız'mış. Bu kız, her gün gümüş nalınlar giyer, gümüş testisini eline alır, Canca Kalesinden iner, gümüş tasla, gümüş testisine su doldurur, tekrar kaleye dönermiş. Bu gidiş gelişlerde, bıyıkları yeni terleyen bir çobana âşık olmuş. Oysaki babası onu, kendi Komutanları'ndan birine verecekti. Öyle ya! Develer bile yolda giderken zilleri, "Dengi dengine! dengi dengine!" der de vurmuş. Koca Komutan, bir çoban parçasına, dünya güzeli kızını nasıl versin? Eller ne der sonra! Kızını çobana vermemiş.

Kız deli-divane dağlara vurmuş. Babası ne dediyse, ne ettiyse yola gelmemiş, Kızına "He!" dedirtememiş. Ne yapayım, ne edeyim, derken tutmuş Canca

Kalesinde kızına gümüşten bir saray yaptırmış, yüreğine taş bağlayarak, dünya güzeli kızını bu saraya hapsedmiş. Kız orada yaşadığı sürece aşkından hep ağlamış ve sevdiğine kavuşmadan ölmüş. Derler ki bugünkü Musalla dere-sinin berrak suları, bu gümüş kızın gözyaşları imiş. Gümüşhane, adı da oradan kalmış derler. Aşk ile ölüm şehrin sularına yazılmıştır artık...

Efsanelerden biri böyledir işte. Bunun gibi efsaneler şehrin Edebiyatı'nda yerini alarak kahvelerinde anlatılması gelenek haline gelmiştir. Gümüşhane için anlatılan bir başka efsane daha vardır. Bu efsaneye göre de Canca Kalesinin eteklerinde bir mahallede oturan yedi yakışıklı delikanlı yedi kırata biner, şehirdeki işlerine gider gelirlermiş. Bu gidiş gelişlerinde şehrin kızları, pencereler dökülür kafes arkalarından bu güzel delikanlıları seyredermiş. Onun için bu delikanlıların oturduğu mahalleye Güzeller Mahallesi derlermiş. Güzeller Mahallesi'nin ismi işte bu efsaneden kaynaklandığı söylenir.

Tarihindeki başka bir efsaneye bakıldığında, kimi zaman bir kale, kimi zaman bir mahalle, kimi zaman da bir çiçek olarak kullanıldığını görüyoruz. Kayıtlara göre yaşananlar işte böyle, dilden dile dolaşarak birer efsane

olarak günümüze geliyor. Bir diğer efsaneye göre Menekşe, çiğdem ve yörede adı tutiya olarak bilinen, sarıçiçekli ve hoş kokulu olan diğer çiçekler kardeşmişler. Bu çiçeklerden menekşe diğer çiçeklerden ayrı düşmüş ve onlara bir türlü kavuşamamış. Boynunun eğriliği kardeşlerinden ayrı düşmesindenmiş. Üzüntüsünü ise şöyle dile getirmiş;

Tutuyayım tüterim,
Dağ başında biterim,
Kardeşlerime kavuşamadığım için,

Boynum eğri tutarım.

Efsane dedik işte, arada sırada yolunuz buralara düşerse, biraz da bu hikâyeleri hatırlamaya çalışarak, Canca Kalesine bir bakın. Kaleden bakıldığında, güneşin Karataş'ın ardından yavaş yavaş battığını görürsünüz. İşte bu şehirde yaşamının şiirini daha derinden hissedebilirsiniz o zaman...

Yararlanılan Kaynaklar:

Gümüşhane Halk Kültürü Antolojisi - 2012

S.Özcan San - Gümüşhane Halk Kültürü ve Yöre Ağızları - 1990

Süleymaniye Çeşmeleri

Arif DUMAN

Çeşme kelimesi, “göz” anlamına gelen Farsça “çeşm” sözcüğünden türetilmiştir. Buna göre; suyun çıktığı gözler veya kaynaklar çeşm, su akıtılan yerler de çeşme olarak anılmıştır. Yapıldıkları devrin mimari anlayışının yansıtıldığı çeşmeler, şehirlerin çehresini süsleyen eserler olmuştur. Çeşmeler, şehirlerin yerleşme düzeni hakkında da önemli ipuçları vermektedir. Birçok sokak, zaman içerisinde yakınındaki çeşmenin ismini alarak çeşmeyle бүtünleşmiştir.

Çeşmeler buldukları yerler ve yapılış amaçlarına göre; duvar çeşmeleri, köşe çeşmeleri, meydan çeşmeleri, sebillerle birlikte tasarlanan çeşmeler, namazgâh çeşmeleri, oda çeşmeleri, sütun çeşmeler ve Osmanlı yapılarının içinde, köşk bahçelerinde dekoratif amaçlı, bir tür çeşme olarak nitelenebilecek selsebiller olmak üzere sınıflandırılır.

Tüm canlıların temel ihtiyaçlarının başında gelen su, insanoğlunun geliştirdiği çeşitli yapılar vasıtasıyla günlük yaşama dâhil edilmiştir. Temel yaşam kaynağımız olmasının yanında, temizlik ihtiyaçlarının kar-

Terkedilmiş unutulmuş
Eski zaman çeşmeleri
Ruhumun hiyeroglifleri
Gönlümün çözülmez şifreleri
Ölümsüz bir uygarlığın
Ölümsüz kitâbeleri
Sonsuzluğun mezartaşları
Çeşmeler

Sezai Karakoç

şılmasında da kullanılan su, yer yer konutların içerisinde havuz gibi mimari öğeler aracılığıyla yer alarak mekânın zenginleşmesine ve serinletilmesine katkı sağlarken kullanıcıların da stresten uzaklaşarak dinlenmesine yardımcı olmuştur.

Osmanlı şehirlerinin çoğunda su kaynaklarının bol olmasına rağmen, suyun konutlara bir şebeke dâhilinde verilmesi ciddi bir alt yapının kurulmasını gerektirdiğinden; su devrin imkânları dâhilinde saraylar ve büyük konaklara verilirken, camiler, hamamlar ve sokak çeşmeleri ile de halkın kullanımına sunulmuştur.

Çeşmeler çoğunlukla toplum içerisindeki saygın ve imkânı olan kişiler tarafından vakıf eseri olarak yaptırılmıştır. İnsan yerleşimin fazla

olduğu yerlerde, köşe başlarına veya meydanlara inşa edilmiş olan çeşmeler yüklendikleri fonksiyon gereği yoğun bir kullanım görmüş, dolayısıyla mahalle ve meydanların çekim merkezi olmuştur.

Ülkemizin diğer şehirlerinde olduğu gibi Gümüşhane’de de Osmanlı İmparatorluğu döneminde yapılmış çeşmeler bulunmaktadır. 18. yüzyıldan başlayarak 20. yüzyılın başlarına tarihlenen zaman aralığında yapılmış olan bu çeşmelerin bir kısmı bugün özellikle Süleymaniye Mahallesi’nde yok olurken, bir kısmı sularını ve özelliklerini yitirmiş olmasına rağmen işlevlerini sürdürmektedir.

Mimari mirasımızın Osmanlı şehircilik anlayışını da yansıtan örnekleri olarak bugünlere gelmiş bu çeşmeler, evlere içme suyu şebekeleri ile su ulaştırılması yönündeki gelişmelere bağlı olarak eski önemlerini kaybetmiştir. Neticede bakımsızlık ve ilgisizlikten dolayı gün geçtikçe özelliklerini yitirmekte ve yok olma tehlikesi ile karşı karşıya bulunmaktadır.

Kaynak:Gümüşhane Yöre Ağzıları-Sabri Özcan San

ALAŞA PINARI
Cami-i Kebir Mahallesi’nde olan çeşmedir.

CAMİ PINARI
Süleymaniye Camii’nin önünde halen akmakta olan çeşmedir.

ÇİFTE PINARI
Millet Bahçesinin üst tarafında suyu çok bol iki musluğu olan çeşmedir.

ÇÖPLÜK PINARI
Cami-i Sagir Mahallesi’nde

DİBİCİN ÇEŞMESİ
Süleymaniye Mahallesi’nden şehre giderken yol üzerindeki çeşmedir.

DABAKHANE PINARI
Çarşı mahallesindedir.

KARAHAN PINARI
Yeri bilinmiyor

KAZANCI PINARI
Millet bahçesinin alt tarafından akardı.

KEÇECİ PINARI
Suyu en güzel olan Musalla’da ki çeşmedir.

KETENOS PINARI
Anık Dağı’nın dibindedir.

KALANDAR PINARI
Kalandar Mahallesi’indedir.

KOMİSERİN PINARI
Hıdırellez Mahallesi’nde, Rum Erkek Okulu’nun üst tarafındadır.

KAVRAZ PINARI
Mahallede ki Musalla mevkiinde bulunurdu.

PAPAZIN PINARI
Millet Bahçesinin güneyindedir.

Lugâtçe-i Gümüşhanevi

Niyazi KARABULUT

Dil, en basit tanımıyla insanlar arasında anlaşmayı sağlayan doğal bir iletişim aracıdır. Dil yalnızca insanlar arası iletişimi sağlayan bir araç değil aynı zamanda asırların birikimini, insanların tecrübe, duygu ve düşüncelerini geleceğe aktaran ve yaşatan manevi bir sistemdir. Her dilin kendine has bir dünyası vardır. Dil kültürün temelidir. Bir milletin dil ile ifade ettiği sözlü, yazılı her şey kültür kavramının içinde değerlendirilir. Aynı kültüre sahip insanlar aynı kelimelere benzer manalar yüklerler. İnsanlar arasındaki iletişim bu şekilde sağlanır.

Kavramların bilgi yönünden bir muhtevası olduğu gibi duygusal bir muhtevası da mevcuttur. Dil kurallarını bağlı olduğu kültür üzerinden inşa eder. Misallendirecek olursak aksakallı ile beyaz sakallı arasında fark vardır. Aksakallı tamlamasında manevi bir içerik mevcuttur. Ev ile yuva kelimeleri aynı çağrışımı yapmaz. Keza yüz ve çehre kelimelerinde olduğu gibi.

Maddi nesnelere ilgili kavramlarda böylesi bir çağrışım farkı varken manevi hayatla ilgili soyut kavramların daha zengin bir çağrışımına sahip olduğunu söyleyebiliriz. Soyut kavramların insan zihninde oluşturduğu tasavvurların sonsuzluğu ve derinliği iletişimde başlı başına bir problem olarak karşımızda durur. Her mütercim haindir sözü dilin bu özelliği ile ilgilidir.

Kelimelerin olmadığı bir dünyada insanlar duygu ve düşünceleri birbirlerine nasıl aktarırlardı? Kelimesiz, sözsüz, yazısız, kısacası dilsiz bir dünya... Dil, her

toplumun ruh aynasıdır. Bir toplumun kültür seviyesini ve dünya görüşünü tespit etmek isteyenlerin o toplumun kullandığı dili incelemeleri yeterlidir.

Bilindiği üzere Gümüşhanevi eserlerini Arapça olarak kaleme almıştır. Arapça, Kur'an'ın yazıldığı dil olarak Müslümanlar için apayrı bir öneme sahiptir. Arapçadan Türkçe ve diğer dillere çeviri yapmak pek de kolay bir iş değildir. Her zaman zorluk derecesi en yüksek olan diller arasında gösterilen Arapçadan farklı dillere çeviri yapmak uzmanlık ister. Arapçada kelimelerin anlam zenginliği bu zorluğun ana sebeplerindendir.

Özellikle tasavvuf gibi özel ve özgün bir alanda kelimelerin tercümesi daha bir anlam kazanmaktadır. Tasavvufun her insanın tecrübe etmediği ve içsel olan konularda söz söylüyor olması anlaşılmalı daha da zorlaştırmaktadır. Bunun üzerine aynı konudaki eserlerin tercüme edilmesinde zorluk iki katına çıkmaktadır.

Dil bir milletin düşünce tarzını yansıtan en önemli öğedir. Bir toplumun diline bakarak zihninin dünyasının haritası çıkarılabilir. Ahmet Ziyaüddin Gümüşhanevi'yi daha iyi anlamak için onun kelime ve kavramlara nasıl manâlar verdiğine bakmak gerekir. Gümüşhanevi'nin kelimelere yüklediği anlamlar onun zihin dünyasının ipuçlarını da verir. Biz burada küçük çaplı bir Gümüşhanevi Sözlüğü oluşturmaya gayret ettik.

AŞK: Aşk ise, bütün his, irade ve düşüncelerden sıyrılarak yalnız Allaha büyük bir iştiaqla yönelmek, mal evlat, dünya v.s. her türlü ilgi alakadan koparak, Halık'a hasret duymaktır.

İKRAR: Eğer ikrar, tek başına iman olsaydı, bütün münafıkların, sadece kalben Allahı tanıma da imandan sayılmış olsaydı, bütün ehli kitabın mü'min sayılması lazım gelirdi.

HİCRET: Hicret, küfür beldesinden, iman ve İslam beldesine, inkardan imana, kötülüklerden iyiliğe, dünyanın geçici ve iğreti cazibesinden, ahretin daimi lezzetlerine göç etmek, birincileri bir tarafa bırakıp, ikincileri tercih etmektir.

İNSAN: İnsan, ruhu ile lahut, akli ile ceberut, akli melekeleri ile melekut, vücudu ile de şuhud alemi birer hassa halinde bünyesinde barındıran, mürekkep(komlike) bir yaratıktır.

CİHAD: Cihada gelince, bu ibadetlerin en büyüğüdür. Bunda halis niyet şarttır.

ZÜHD: Zühd, dünyanın süsünü ve aldatıcı servetini bırakmaktır. İhtirastan ve ölmeyecekmiş gibi dünyaya sarılmaktan vazgeçmektir.

MUHABBET: Muhabbet, ibadete tabidir. Allah ve Rasulünü sevmek ibadetten önce gelir.

SEVGİ: Sevgi, insan tabiatının zevk aldığı şeye karşı meyletmesidir.

MARİFET: Allah sevgisi, O'nun marifetinin meyvesidir. Sevgi olmayınca marifette olmaz. Ona karşı sevgi ne kadar artsa, marifette o kadar artar.

O'na olan kulluk vazifesi, kulun O'na sevgisi nispetinde kuvvet bulur.

MARİFET: Marifet bir deniz gibidir. Onun sahili yoktur. Celalin sahasını kavramak mümkün değildir. Kimde Allahu Tealaya, sıfatlarına, fiillerine ve mülküne ait irfan ve marifet çoğalır, ahrette sahip olacağı nimetler de o nispette çoğalır.

KALP: İnsan kalbi bir kap gibidir. Öyle bir kap ki, içinde su dolu ise sirke koyamazsınız, sirke dolu ise su koyamazsınız. Allahu Teala bir şahıs için sadece bir kalp yaratmıştır. Bir vücutta iki kalp yoktur. Bir kalpte Allah sevgisinin mükemmel bir şekilde yer edebilmesi için, o kalbe başka bir sevginin az da olsa girmemiş olması lazımdır.

DOST: Allahu Tealaya karşı yalnız amel ve ibadette bulunan bir kimse O'nun gerçek dostu olamaz. Gerçek dostları daha çok O'nun yasaklarından sakınanlardır.

ÜNSİYET: Allah ile ünsiyet, O'ndan başkasından ayrı olmakla mümkündür. O'nunla baş başa kalmaya mani olan ve kalbi işgal edecek ünsiyete de manidir.

BASİRET: Basiret dediğimiz gönül gözü ile O'nun cemel sıfatlarının tecellilerini seyrediş, boş göz ile meydandaki güzellikleri seyredişten daha çok mükemmeldir. Kalp gözü açık olan kimselerin tecellileri seyretmesi bütün zevklerin üstündedir.

RIZA: Rıza, hoş gitmeyen şeylere ve felakete sabırla karşılık verme halidir. Allah sevgisini tanımayan bir kimsenin, rıza halini tanınması müm-

kün değildir.

TEVEKKÜL: Tevekkül kalbin, nefsin, aklın, ruhun, sırrın, zahir ve batın, ceza ve mükafatın Allahtan olacağına inanmaktır.

TAKVA: Takva, nefsin bütün arzularına karşı çıkıp, her şeyde Allahın rızasına uymayan şeyleri yapmanın endişesinden boş ve gafil olmamaktır.

İHLAS: İhlas, Allahu Tealanın nurlarından bir nurdur ki, onu ancak gerçek mümin kullanırın kalbine emanet eder.

ALLAH SEVGİSİ: Bir kimse Allah'ı sever ve sevdiğini de Allah için severse, o kimsenin veliliği tamdır. Seven kimse, gerçekte sevgilisinden başka kalbinde sultan bulunmayan kimsedir. Seven, sevgilisinin arzusundan başka bir arzuya da kalbinde yer vermez.

ALLAH'A BAĞLILIK: Allaha bağlanmak demek, O'ndan başkasında kuvvet, kudret, irade, hüküm görmemek, O'ndan başkasından geleceği kabul etmemek, O'ndan başkasından istememek ve O'ndan başkasına güvenmemektir.

İZZET: Müminin izzeti, Allahu Tealanın onu nefesine, keyfine, şeytana, dünyaya, gizli ve aşık bir takım putlara tapmaktan sakındırmış bulunmasındadır.

ZİKİR: Zikir, Allah sevgisi ile dolmaya vasıta ve sebeptir. Bu sevgiden de vuslat hasıl olur.

TASAVVUF: Tasavvufun ilk başlangıcı, mahlukatı incitmekten sakınmaktır.

SEYYAH-I FAKİR

EVLIYA ÇELEBİ

PORTRE
Dilaver Cebeci

Engin Doğru-İsmail Gürses

Bazı kişiler için "ismiyle müsemma" denir ya, Dilâver Cebeci de onlardandır. Dilâver, yiğit ve delikanlı demektir. Cebeci ise Yeniçeri ordusunda silah işle-riyle uğraşan, bir asker sınıfının adıdır. Adını kim koymuş bilmiyoruz ama şair taşıdığı ada ziyadesiyle layık bir ömür sürmüş ve bu ömre yakışır ürünler katmıştır Türk kültür hayatına. Bu sayıda portresine yer verdiğimiz Dilaver Cebeci'yi bir sayfaya sığdırmak nâmüm-kün ise de naçizane üstada hatırlamak istedik.

Hayatı: Dilâver Cebeci, 1943 yılında Gümüşhane iline bağlı Kelkit ilçesinin Dayısı köyünde doğdu. Birçok akrabasının bulunduğu köyün adının 'savaşan' anlamına gelen "Deliler" köyü olduğu bilgisi de yer almaktadır kayıtlarda. Babası, Zihni Çavuş'tur. Annesi ise Kelkit'in Meliştan köyünden dini ilimlerdeki bilgisi ile o civarda çok sevilen ve sayılan Selim Hoca'nın kızıdır. 1948 yılında 5 yaşında iken Ankara'nın küçük bir kazası olan Kırıkkale'ye yerleşmişlerdir. Gençlik yılları burada geçmiştir. Fikir ve sanat hayatının şekillenmesinde Kırıkkale'nin çok önemli bir yeri vardır. Dilâver Cebeci'nin çocukluk dönemi, baba-sının erken ölümü, küçük yaşta yaşadığı şehri değiştirmesi ve öğrenimini farklı okullarda sürdürmek zorunda kalması gibi sebeplerden dolayı sıkıntılı geçmiştir. Üniversite tahsilini ise 1966-1970 ders yılları arasında Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde İlahiyat Bölümünde gerçekleştirmiştir. İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi'nde 1986 yılında yüksek lisans, 1989 yılında da doktora öğrenimini tamamlayarak Dr. unvanını aldı. Doktorasını tamamladıktan sonra Marmara Üniversitesi'nde görev aldı. Üniversiteye geçmeden önce Üsküdar Kız Lisesi'nde öğretmenlik yapıyordu. Üniversitedeki ilk görevi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Beden Eğitimi Bölümü Sporda Psiko-Sosyal Alanlar Ana Bilim Dalı Başkanlığıdır. Daha sonra aynı üniversitenin İlahiyat Fakültesi'nde öğretim üyesi olarak akademik çalışmalarını sürdürdü. 1998 yılında sosyoloji alanında doçent oldu. 2003 yılında sağlık durumu sebebiyle emekliye ayrıldı.

Cebeci, öğretmenlik hayatı boyunca her zaman öğrencilerinin en sevdiği ve saydığı öğretmen olma özelliğini kazanmıştır. Öğrencileri ile yapılan röportajlarda söylenen özelliklerinden dikkat çekici olanı Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersini öğrencilerine seviren bir öğretmen olduğudur.

Dilâver Cebeci, eşi Ayla Cebeci ile üniversite üçüncü sınıfta iken ortak arkadaşları Ülkü Hanım ve eşi Mehmet Bey vasıtasıyla tanışırlar. Evlilikleri görücü usulü ile gerçekleşmiştir. Cebeci evlendiğinde 27 yaşındadır. Eşiyle birçok ortak yöne sahiptirler. Ayla Cebeci de Dilâver Cebeci gibi, güzel sanatlara, ilme ve edebiyata karşı son derece ilgili bir insandır. Sanatını ve düşüncelerini eşiyle paylaşmış ve görüşlerine son derece önem vermiştir. Bazı geceler yazdığı yeni bir şiiri onu uyandırarak sorduğu bile olmuştur. Eşi eğer yazdığı şeyi beğenmişse rahata kavuşmuş, beğenmez ise üzerinde çalışmaya devam etmiştir. Ayla Cebeci de Dilâver Cebeci gibi ilme ve sanata kendini adanmış bir insandır. Dilâver Cebeci, 2000 yılında İzmir'e giderken geçirdiği trafik kazası sebebiyle üretkenliğini yitirmiştir. Bu kazada kafatasının büyük bir kısmı hasar görmüş ve beyinsel faaliyetlerinin çoğunu kaybetmiştir. İnsanları tanımadı ve onlarla konuşmada büyük zorluklar çeken Dilâver Cebeci, rahatsızlığının yaşattığı olumsuzluklara rağmen üretme çabasını ölümüne kadar sürdürmüştür. Rahatsızlığı nedeniyle hazırlamakta olduğu birçok kitabı yarım kalmış, yayımlanamamıştır.

Dilâver Cebeci geçirdiği beyin ameliyatının ardından sekiz yıl daha yaşamış; ancak 2008 yılı Mayıs ayında geçirdiği bir kalp krizi sonrası 65 yaşında iken hayatını kaybetmiştir.

Dilâver Cebeci için 2008 yılı, 30 Mayıs Cuma gününde öğretim üyesi olduğu Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Camii'nde cenaze töreni düzenlenmiş ve Çengelköy Mezarlığı'na defnedilmiştir.

Kişiliği: Dilâver Cebeci'nin sanatı ve kişiliği birbirinden bağımsız düşünülemeyecek iki olgudur. Dilâver Cebeci, gündelik yaşamında bir gönül adamı çizgisi çizer. Ailesine son derece düşkündür. Çok titiz olmayan bir temizlik anlayışı vardır ki çalışma odası daima yerlere dağılmış, düzensizce duran kitaplarla doludur. Mükemmeliyetçilik duygusu yoktur. Ancak eşi bu durumdan hiçbir zaman şikâyetçi olmamış, bunu ilim adamlığının ve yoğun meşguliyetin bir gereği olarak kabul etmiştir.

Dilâver Cebeci'nin günlük yaşamında spor çok önemli bir yer tutar. Bu durum spor akademisinde görev almasından da kaynaklanır. Ona göre bir Türk, kuvvetli ve dirayetli olmalıdır. Kuvvet

ve dirayet de spor yapılarak kazanılır.

Dilâver Cebeci için dini ibadetler günlük yaşantısında büyük bir yer tutar. Yakınlarını da İslam dininin yüceliği ve ibadetin gerekliliği konusunda bilgilendirmekten çekinmez. Zorlama ile değil telkinle İslam'ın savunuculuğunu yapar.

Dilâver Cebeci, çoğunlukla gece saatlerinde çalışmayı tercih etmiştir. Yalnız kalmaktan hoşlanmış, şiir yazarken belli bir zaman seçmediğini ifade etmiştir. Onu etkileyen bir olay, durum ya da kişi olduğunda bilinçaltında bir patlama yaşadığını ve tomurcuk gibi açarak kendi şiirini oluşturduğunu belirtmiştir. İsmarlama şiir yazmadığını, ismarlama şiirin kalıcı olmadığını söylemiştir. Sıklıkla şarkı sözü yazarı olmadığını, şarkı sözüyle şiir arasında büyük farklar olduğunu ifade etmiştir.

Türkiyem

Baş koymuşum Türkiye'min yoluna
Düzlüğüne, yokuşuna ölürüm,
Asırlardır kır atımı suladım.
Irmağının akışına ölürüm.

Deli sular, salkım-saçak söğütler,
Kışlada kumandan, asker öğütler,
Yaylalarda ata biner yiğitler,
Bozkurt gibi bakışına ölürüm.

Sevdalıyım, yangın yeri bu sinem
Doksan yıldır çile çekmiş hep ninem.
Pınarlardan su doldurur Eminem
Mavi boncuk takışına ölürüm.

Düğünüm, derneğim, halayım, barım,
Toprağım, ekmeğim, namusum, arım,
Kilimlerde çizgi çizgi efkârım,
Heybelerin nakışına ölürüm.

Dilâver Cebeci, dostları arasında kalp kırmaktan çekinen yapıya sahip bir kişi olarak bilinir. Sevdiği insanları sonuna kadar seven, sevmediği insanla ise hiçbir zaman görüşmeyen bir kişiliktir. Ailesi ve öğrencileri, onun daima etrafındakileri sosyalleştirme isteği içinde olduğunu, bildiği doğruları ve yanlışları onlara anlatmaya çalıştığını ifade etmektedir. Herkesi kucaklayan bir yapıya sahiptir ve insan yelpazesi oldukça geniştir. İlmi, akademik yönü, doçentliği, hocalığı ve danışmanlığı ile oldukça aktif bir yaşam kazanmıştır.

Dilâver Cebeci'nin mizahi yönü çok kuvvetlidir ve bu yönünü günlük yaşamına da yansıtmaktadır. Çocuklarından Çağrı Cebeci, bir karikatür sanatçısıdır ve mizahi yönünü babasından aldığı ifade etmektedir. Seyyah-ı Fakir Evliya Çelebi mahlasıyla yazdığı denemeleri, Cebeci'nin mizahi yönünü anlamlandırmak için önemli delillerdir.

Dilâver Cebeci için toplumsal ahlaklılık büyük bir öneme sahiptir. Toplumda birçok alanda yaşanan duyarsızlık onu daima üzmüştür ve bu duyarsızlığı yok etmek için şahsi adına sürekli çalışmalarda bulunmuştur. Ona göre herkes üzerine düşeni yapmış olsa, bu duyarsızlık derhâl ortadan kalkar. Ahlak konusunda

öncelikle çocukların eğitilmesi gerektiğini ve bunun için ailenin büyük bir rolü olduğunu belirten Cebeci, kendi çocuklarını da ahlak konusunda son derece titiz bir biçimde eğitmiştir. Onlara ahlaksız insanlarla hiçbir şekilde görüşmemelerini salık vermiştir. Ona göre toplumdaki kriz ekonomik kriz değil, ahlak, tarih, bilinç ve millilik krizidir.

Sanat Anlayışı: Dilâver Cebeci, milli ve tarihi motiflerle kurulmuş lirik şiirleriyle ünlenmiştir. Bestelenip dillerden düşmeyen, âdeta sloganlaşmış şiirler yazan Dilâver Cebeci, edebiyatımıza gelenekle geleceğin nasıl harmanlanması gerektiğini gösteren yenilikler getirmiştir. Edebiyatımıza "Seyyah-ı Fakir Evliya Çelebi" mizahi tipini kazandırmış, Seyyah-ı Fakir Evliya Çelebi imzasıyla yazdığı yazılarında Türk sosyal hayatına bir 16. Yüzyıl Osmanlı vatandaşı gibi yaklaşarak, bu hayatın Türk kültürüne yabancı yönlerini mizahi bir üslupla hicvetmiştir. Onun yazılarıyla hayat bulan "Seyyah-ı Fakir Evliya Çelebi" çağımızın önemli anlatım özelliklerinden biri olan ironinin en güzel örneklerini vermiştir. Mizahın basitlik ve saçmalık olarak anlaşılması gerektiğini savunan Cebeci'nin tüm şiirleri, güçlü sembollerle örülüdür. Edebiyatımıza uzun ve hikâyemsi mensure türüyle katkıda bulunmuş, milli romantizmi en güzel imgelerle yansıtmıştır.

Yazı hayatına şiirle başladı. 1963 yılında Türk Ocağının açtığı şiir yarışmasında birincilik ödülünü kazanınca şiirlik yönünde yürümeye karar kıldı, ilk şiiri 1965 yılında Defne dergisinde yayımlandı. İlk şiir kitabı ise 1973 yılında yayımlanan Hun Aşkı'dır. Şiirde; serbest, hece, aruz ölçülerinin tamamını başarıyla kullandı. Mensur şiir dalında da başarılı oldu. Yedi adet şiiri, ünlü besteciler tarafından bestelendi. Bunlardan "Türkiye'm (Mustafa Yıldızdoğan bestesi)" ve "Yüreğime Kör Dügümler Atlı (Zekâî Tunca bestesi)" büyük ün kazandı.

Yazı ve şiirleri Defne, Türk Yurdu, Türk Edebiyatı, Töre, Yeni Türkiye, Ayyıldız, Kültür Dünyası, Bozkurt, TDAV Türk Dünyası Tarih ve Kültür, Güneysu dergileriyle Ortadoğu, Hergün, Ayrıntılı Haber, Türkiye gibi gazetelerde yayımlandı. Daha çok, bestelenmiş olan, "Türkiye'm" ve "Sultanım" isimli şiirleriyle tanınan Dilâver Cebeci, Türk ve İslam terkinin yiğit, edebî ve estetik bir şairi olarak tanımlanabilir. Epik şiirden, lirik, poetik ve mistik şiire kadar oldukça zengin bir şiir atlası çizen şairin şiirlerinde, edebî sanatların ve bir şiiri güçlü kılan unsurların hemen hepsi yer alır. Ayrıca, Türkçe sevgisi ve zengin bir dil dağarcığı da kendini mısralarında gösterir. Şiirinde, edebiyat ve estetiğin kurgusunu oluşturan hemen bütün söz sanatları, imajları, özgünlük, yenilik, kendine ait hayal-kurgusu, aşk, kadın, lirizm, milli romantizm ve İslami hassasiyet, medeniyet idraki ve şuarsuz-sorgusuz değişime karşı sosyal-toplumsal eleştiri, öfke ve kızgınlık yer alır.

Cebeci, milli ve İslami hassasiyeti yanında, aynı zamanda en güzel aşk şiirlerinin de şairidir. Vatan aşkı kadar, beşerî aşkın da en yoğun anlatış yetkinliği kendisinde mevcuttur. "Sitâre" adlı ünlü şiiri, liseli bir gencin aşk şiirlerinden, geleneksel şiirimizde ortaya çıkmış muhayyel sevgiliye, "evdeşim" diye hitap ettiği eşinden, yaşayan ve güzelliğiyle şiirine konu olan tüm hanımlara kadar anlatmaya değer bulunduğu pek çok varlığı temsil eden bir sembol gibi görünmektedir.

Şiirlerinin birçoğu sosyal muhteva içerir. Yaşanan toplumsal kargaşa, kaos ve puslu kavga sıklıkla dikkatini çekmektedir. Şairi, ülkücü/idealist bir dünya görüşüne mensuptur ve bu dünya görüşünü bütün eserlerine serpiştirmiştir. Şiirlerini hece yahut serbest nazımla yazar. Serbest şiirle birlikte eski şiir formlarını da kullanan Cebeci, yeni biçim denemelerine de girişmiştir. Her usta şairde olduğu gibi Cebeci'nin de kendine has bir söyleyiş tarzı vardır. Ünlü güzellmelerinin yanında pek çok bestelenmiş marş güftesine de eserlerinde yer verdiği görülmektedir. Nesirleriyle de tanınan Dilâver Cebeci'nin şiirinin beslendiği kaynaklar, Halk şiiri, Divan şiiri ve yeni nesil Türk şiiridir.